

Harmanlanmış Öğrenme Nedir? Modelleri, Örnekleri, Etkisi

Harmanlanmış öğrenme nedir? Tanımı, rotasyon ve esnek modeller, ters yüz sınıfla farkı, meta-analiz bulguları, Türkiye'deki araştırmalar ve YÖK'ün yüzde 30 kuralı.

Eğitim Teknolojileri

Harmanlanmış Öğrenme Nedir? Modelleri, Örnekleri, Etkisi

bote.web.tr

BELGE BİLGİLERİ

Belge kodu	BT-054
Yazı no	54
Sürüm	1.0
Sürüm tarihi	28 Eylül 2026
İçerik izi	C8C8 892C 226C
Yayımlayan	bote.web.tr

GÜNCELLEK KONTROLÜ

Bu belgeyi kullanmadan veya paylaşmadan önce güncelliğinden emin olunuz. QR kodu okutun ya da adrese girin: elinizdeki sürümün güncel olup olmadığını ve sonradan düzeltilen bir hata bulunup bulunmadığını gösterir.

bote.web.tr/d/bt-054/1-0

Hatalar düzeltildikçe yeni sürüm yayımlanır; bütün değişiklikler sitede sürüm geçmişinde listelenir.

Bu belge tamamen ücretsizdir. Size satmaya çalışanlara itibar etmeyiniz.

Güncelliği kontrol et

bote.web.tr

Bölüm tanıtımı, eğitim fakültesi ve öğretmenlik rehberleri, eğitim teknolojileri ve öğrenme kuramları üzerine kaynaklı yazılar. Tamamı ücretsiz.

İÇİNDEKİLER

1. Harmanlanmış öğrenme nedir?	7. Harmanlanmış bir ders nasıl tasarlanır?
2. Neyi, ne oranda harmanlıyoruz?	8. Sonuç
3. Harmanlanmış öğrenme modelleri nelerdir?	9. Özet
4. Araştırmalar ne söylüyor?	10. Sık sorulan sorular
5. Türkiye'de harmanlanmış öğrenme	11. Kaynaklar
6. Eleştiriler ve sınırlılıklar	12. Atıf

Bir ders düşünün: konu anlatımının bir kısmı çevrim içi videolarla yapılıyor, sınıfta ise tartışma ve uygulama var. Ya da ilkokulda öğrenciler bir istasyonda tablet başında çalışırken öğretmen diğer istasyonda küçük bir grupta ilgileniyor. İkisi de harmanlanmış öğrenmenin örnekleridir. Yükseköğretimde sık duyulan "hibrit ders" ifadesi de çoğu zaman aynı fikri anlatır. Bu yazı harmanlanmış öğrenmenin ne olduğunu, hangi modelleri olduğunu, araştırmaların gerçekte ne bulduğunu, Türkiye'deki çalışmaları ve YÖK düzenlemesini, son olarak da kavrama yöneltile eleştirileri ele alıyor. Harmanlanmış öğrenmenin dayandığı daha geniş çerçeveye için [Uzaktan eğitim nedir?](#) ve [Eğitim teknolojisi nedir?](#) yazılarına bakabilirsiniz.

Harmanlanmış öğrenme nedir?

Alan yazında en çok kullanılan iki tanım var. Graham'a göre harmanlanmış öğrenme sistemleri yüz yüze öğretimi bilgisayar aracılı öğretimle birleştirir. Garrison ve Kanuka ise daha dar bir tanım verir: harmanlanmış öğrenme, sınıf içi yüz yüze öğrenme deneyimlerinin çevrim içi öğrenme deneyimleriyle **özenle bütünleştirilmesidir**.^{[1][2]} İkinci tanımdaki "özenle" sözcüğü önemlidir: iki ortamı yan yana koymak yetmez, bir tasarım gerekir.

Staker ve Horn, okul düzeyi için daha ölçülebilir bir tanım önerir. Onlara göre harmanlanmış öğrenme, öğrencinin **en az kısmen** çevrim içi sunulan içerik ve öğretimle öğrendiği, bu sırada zaman, yer, yol ya da hız üzerinde bir miktar denetim sahibi olduğu, **en az kısmen** de evden uzakta, gözetimli bir okul binasında öğrendiği resmî bir eğitim programıdır.^[3]

Bu tanımın bir sonucu var: akıllı tahta, dijital ders kitabı ya da çevrim içi ders planları kullanan her sınıf harmanlanmış değildir. Staker ve Horn bunlara **teknoloji zengin öğretim** der. İçerik ve öğretimi internet sunmuyorsa ya da sunsa bile öğrenci zaman, yer, yol ve hız üzerinde söz sahibi değilse, ders harmanlanmış sayılmaz.^[3]

Kavram uluslararası alan yazında blended learning, hybrid learning ve mixed learning adlarıyla geçer.^[4] Türkçeye "harmanlanmış öğrenme", "hibrit öğrenme" ya da "karma öğrenme" olarak çevrilir.^[5] Yalnız "karma eğitim" ifadesine dikkat: Türk Dil Kurumu sözlüğünde bu ifade erkek ve kız öğrencilerin aynı okulda bir arada okumasını sağlayan eğitim anlamına gelir.^[6] Bu yüzden harmanlanmış öğrenme için "karma öğrenme" ya da YÖK'ün kullandığı "karma (harmanlanmış) öğretim" ifadesi daha az karışıklık yaratır.^[7]

Neyi, ne oranda harmanlıyoruz?

Bir dersin ne zaman "harmanlanmış" sayılacağı konusunda bazı yazarlar çevrim içi payı ölçüt olarak kullanır. Allen, Seaman ve Garrett'in sık başvurulan sınıflaması şöyledir:^[1]

Ders türü	Çevrim içi sunulan içerik	Kısa açıklama
Geleneksel	Yüzde 0	Çevrim içi teknoloji yok
Web destekli	Yüzde 1-29	Özünde yüz yüze ders
Harmanlanmış (hibrit)	Yüzde 30-79	İçeriğin önemli kısmı çevrim içi
Çevrim içi	Yüzde 80 ve üstü	Yüz yüze buluşma genellikle yok

Web destekli ders, izlencenin ve ödevlerin bir öğrenme yönetim sistemine konduğu ama özünde yüz yüze kalan derstir. Harmanlanmış derste içeriğin önemli bir kısmı çevrim içi sunulur, çevrim içi tartışmalar vardır ve genellikle bazı yüz yüze buluşmalar yapılır.^[1] Bu tür derslerin altyapısı için [Öğrenme yönetim sistemi \(LMS\) nedir?](#) yazısına bakabilirsiniz.

Oran, yalnızca bir sınıflama meselesi değildir. Çevrim içi bileşen yüz yüze dersin **yerine** değil **üstüne** eklenirse, öğrencinin iş yükü geleneksel bir derse göre artar. Garrison ve Vaughan buna "bir buçuk ders" sendromu der.^[1] Bu ayrım, aşağıda göreceğimiz gibi araştırma bulgularını okurken de belirleyici olur.

Harmanlanmış öğrenme modelleri nelerdir?

En yaygın sınıflama, Staker ve Horn'un okul düzeyinde gözlemledikleri dört modeldir. Yazarlar daha önceki raporlarında altı model saymış, sonra bunların bazılarının birbirini tekrarladığını görerek dörde indirmiştir.^[3]

1. Rotasyon modeli. Öğrenciler bir ders içinde, sabit bir programa göre ya da öğretmenin kararıyla, öğrenme biçimleri arasında döner. Bu biçimlerden en az biri çevrim içi öğrenmedir. Dört alt türü vardır:^[3]

- **İstasyon rotasyonu:** Öğrenciler sınıf içindeki istasyonlar arasında döner; istasyonlardan en az biri çevrim içi çalışmaya ayrılır. Öğrenciler bütün istasyonlardan geçer.
- **Laboratuvar rotasyonu:** Öğrenciler okul içinde mekânlar arasında döner; bu mekânlardan biri ağırlıklı çevrim içi çalışılan bir öğrenme laboratuvarıdır.
- **Ters yüz sınıf:** Öğrenciler okulda öğretmen rehberliğinde uygulama ya da proje yapar, aynı dersin içerik ve öğretimini ise okul sonrasında, genellikle evden çevrim içi alır.
- **Bireysel rotasyon:** Her öğrencinin kendine özgü bir programı vardır; bu programı bir algoritma ya da öğretmen belirler. Öğrenci her istasyondan geçmek zorunda değildir.

2. Esnek model. İçerik ve öğretim ağırlıklı internet üzerinden sunulur; öğrenciler kendilerine özgü, akışkan bir programla öğrenme biçimleri arasında geçiş yapar. Dersin sorumlu öğretmeni okuldadır ve küçük grup öğretimi, grup projeleri ya da bireysel rehberlik gibi yüz yüze desteği ihtiyaç oldukça verir.^[3]

3. Kendi harmanını yapma modeli. Öğrenci, okuldaki geleneksel derslerine ek olarak bir ya da daha fazla dersi tamamen çevrim içi almayı seçer; bu derslerin sorumlu öğretmeni çevrim içi öğretmendir. Tüm okulu kapsayan bir düzen değil, ders bazında bir seçimdir.^[3] Sonraki sınıflamalarda bu model à la carte ya da Türkçe çalışmalarda **seçimli model** adıyla geçer.^[5]

4. Zenginleştirilmiş sanal model. Tüm okulu kapsayan bir deneyimdir: öğrenciler her derste zamanlarını okul binasına gitmek ile evden çevrim içi öğrenmek arasında böler. Ters yüz sınıftan farkı, öğrencilerin okula hafta içi her gün gelmemesidir. Bu programların birçoğu tam zamanlı çevrim içi okullar olarak başlamış, sonra öğrencilere okul deneyimi sunmak için harmanlanmış biçime geçmiştir.^[3]

Rotasyon modelinde neler "döner"?

Rotasyon modelinde dönen şey, **öğrenme biçimleridir** (modaliteler). Bunlardan en az biri çevrim içi öğrenmedir. Diğerleri küçük grup ya da tüm sınıf öğretimi, grup projeleri, bireysel rehberlik ve kâğıt kalem ödevleri gibi etkinlikler olabilir. Laboratuvar rotasyonunda buna **mekân** da eklenir: öğrenciler sınıftan öğrenme laboratuvarına geçer.^[3] Staker ve Horn'un verdiği bir örnekte bir anaokulu sınıfına 15 bilgisayar yerleştirilmiş, öğretmen gün boyunca öğrencileri öğretmen yönlendirmeli öğretim, çevrim içi öğretim ve iş birlikli etkinlik istasyonları arasında döndürmüştür.^[3]

Ters yüz sınıf ile farkı

Ters yüz sınıf ayrı bir yaklaşım değil, rotasyon modelinin bir alt türüdür. Staker ve Horn'a göre onu yalnızca akşamları çevrim içi ödev yapmaktan ayıran şey, içerik ve öğretimin **birincil olarak** çevrim içi sunulmasıdır.^[3] Kısacası her ters yüz sınıf harmanlanmış bir derstir, ama her harmanlanmış ders ters yüz sınıf değildir. Ters yüz sınıfın ayrıntıları ve kendine özgü araştırma bulguları için [Ters yüz sınıf nedir?](#) yazısına bakabilirsiniz.

Araştırmalar ne söylüyor?

Harmanlanmış öğrenmenin etkililiği, çok sayıda çalışmayı birleştiren meta-analizlerle incelenmiştir. İlk bakışta tablo olumludur.

Means ve arkadaşları, 1996-2008 arası 45 çalışmadan 50 etkiyi birleştirdi. Çevrim içi koşullardaki öğrenciler ortalamada yüz yüze öğretim alanlardan biraz daha başarılıydı. Ancak üstünlük yalnızca **harmanlanmış** öğrenmeyi yüz yüze öğretimle karşılaştıran çalışmalarda anlamlıydı; tamamen çevrim içi dersler yüz yüze derslerden farklı değildi.^[8] Etki büyüklüğü harmanlanmış dersler için 0,35, tamamen çevrim içi dersler için 0,05 idi.^[1]

Bernard ve arkadaşları, 1990-2010 arası yükseköğretimde yapılmış 96 çalışmadan 117 etkiyi inceledi ve harmanlanmış öğrenmenin yüz yüze öğretime göre **0,33** büyüklüğünde bir üstünlüğü olduğunu buldu.^[9]

^[1] Vo, Zhu ve Diep'in yükseköğretim meta-analizinde (51 etki) özet etki **0,385** çıktı.^[10] Aynı çalışmada etki STEM alanlarında (0,50) STEM dışı alanlara (0,21) göre daha büyüktü.^[1]

Sınıf süresi gerçekten azaltılınca

Bu olumlu tabloda bir sorun var. Means ve arkadaşları kendi bulgularına bir uyarı ekledi: harmanlanmış dersleri inceleyen çalışmalarda öğrencilere çoğu zaman **ek öğrenme süresi**, ek öğretim kaynakları ve öğrenciler arası etkileşimi özendiren ek öğeler de verilmişti. Bu nedenle olumlu sonucu harmanlamanın kendisine mi, yoksa bu eklere mi borçlu olduğumuz belli değildi.^[8]

Müller ve Mildenberger bu soruya yöneldi. Vo ve arkadaşlarının meta-analizindeki 40 çalışmayı yeniden incelediler ve bunların yalnızca 22'sinin sınıf süresi gerçekten azaltılmış bir harmanlanmış dersi geleneksel dersle karşılaştırdığını gördüler; diğer 18 çalışma ya e-öğrenmeyle zenginleştirilmiş sınıf derslerini ya da tamamen çevrim içi bölümleri inceliyordu.^[1]

Ardından yalnızca sınıf süresinin yüzde 30-79 oranında çevrim içine aktarıldığı, nesnel ölçümlerin ve kontrollü desenlerin kullanıldığı 21 çalışmayı birleştirdiler. Toplamda 2.505 öğrenci harmanlanmış, 3.004 öğrenci geleneksel derslerdeydi; çalışmaların hepsi lisans düzeyindeydi. Sonuç: etki olumlu yöndeydi ama **sıfırdan anlamlı biçimde farklı değildi**; güven aralığı -0,13 ile 0,25 arasındaydı.^[1] Yazarların

yorumuyla, sınıf süresi yüzde 30-79 azaltılmasına rağmen öğrenme çıktıları **eşdeğerdi**; sınıf süresi azaltılmış harmanlanmış öğrenme, geleneksel dersten sistematik olarak ne daha etkili ne de daha etkisizdi.^[1]

Bu ortalamanın ardında büyük bir çeşitlilik vardı: çalışmaların kabaca yarısı olumlu, yarısı olumsuz sonuç bildirmişti. Çalışmaların çoğunda sınıf süresinin yarısı çevrim içine aktarılmıştı. Ters yüz sınıf tasarımı ise etkiyi anlamlı biçimde değiştirmede.^[1]

Başarı dışındaki sonuçlar

Dziuban ve arkadaşları, harmanlanmış öğrenmenin etkililiğini yalnızca sınav başarısıyla değil, **erişim, başarı ve öğrencinin öğrenme ortamını algılayışı** ile birlikte değerlendirmeyi önerir. İlginç bir bulguları, öğrencilerin bir dersi mükemmel bulup bulmadığını belirleyen karar kurallarının dersin yüz yüze, çevrim içi ya da harmanlanmış olmasından, içeriğin algılanan ilgisinden ve beklenen nottan bağımsız olmasıdır.^[11] Yani öğrencinin gözünde bir dersi iyi yapan şeyde dersin biçimi belirleyici değildir.

Türkiye'de harmanlanmış öğrenme

Araştırmalar

Türkiye'de harmanlanmış öğrenme çalışmaları ilköğretimden tıp fakültesine kadar geniş bir alana yayılır. Birkaç örnek:

- Uluyol ve Karadeniz, 39 öğrenciyle 14 hafta süren bir teknik derste yalnızca yüz yüze ve çevrim içi öğrenmeyi değil, geleneksel yöntemlerle proje temelli öğrenmeyi, klasik değerlendirmeye alternatif değerlendirmeyi de harmanladı. Öğrencilerin ders başarısı yüksekti; öğrenciler başka derslerde de böyle ortamları tercih edeceklerini belirtti.^[12]
- Balaman ve Tüysüz'ün 64 yedinci sınıf öğrencisiyle yürüttüğü 8 haftalık yarı deneysel çalışmada, harmanlanmış ortamdaki öğrencilerin fen ve teknoloji dersindeki başarı, tutum ve motivasyonu kontrol grubundan yüksek çıktı.^[13]
- Deveci Topal ve Ocak, tıp fakültesinde anatomi laboratuvarı için kadavra diseksiyonu çekimleri ve 3 boyutlu görüntüler içeren bir harmanlanmış ortam hazırladı. Harmanlanmış grup laboratuvar sınavında anlamlı biçimde daha başarılıydı, **teorik sınavda ise iki grup arasında fark yoktu**. Yazarlar ortamın öğretim elemanının yükünü artırdığını da not eder.^[14]
- Çırak, 12 matematik öğretmen adayıyla yaptığı görüşmelerde etkili bir harmanlanmış dersin dokuz bileşenini belirledi; bunlar arasında öğretmenin rolleri, öğrenme yönetim sisteminin özellikleri, çevrim içi öğrenmenin **tamamlayıcısı** olarak yüz yüze dersler ve öğrenci-öğrenci etkileşimi vardı.^[15]
- Yılmaz, genel kimya laboratuvarında uyguladığı harmanlanmış modelin öğrenci görüşlerine göre farklı türden üstünlükleri ve sınırlılıkları olduğunu buldu.^[4]

Bu çalışmaların genel eğilimini Kahraman ve Kaya'nın içerik analizi özetler. Yazarlar 2003-2018 arasında fen eğitiminde yapılmış 63 harmanlanmış öğrenme çalışmasını incelediler. Çalışmaların çoğu başarı ve tutum gibi değişkenlere etkiyi ölçüyordu; örneklemeler çoğunlukla 150 kişiden küçüktü; en çok lisans öğrencileriyle, biyoloji konularında ve Moodle ile çalışılmıştı. En dikkat çekici bulgu şuydu: **53 çalışmada hangi harmanlanmış öğrenme modelinin kullanıldığı belirtilmemişti**. Modeli belirtenlerde en sık ters yüz sınıf kullanılmıştı.^[5]

YÖK düzenlemesi: yüzde 30 kuralı

Yükseköğretimde harmanlanmış derslerin çerçevesini YÖK'ün "Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar" belgesi çizer. Güncel metne göre:^[7]

- Aynı dönemde bir ders hem uzaktan hem örgün olarak planlanıp öğrencilere tercih imkânı sunulabilir.
- Senato uygun görür ve dönem başlamadan en geç dört hafta önce YÖK'e bildirilirse, öğretim programlarında her yarıyıldaki derslerin (yabancı dil hazırlık dahil) AKTS kredilerine göre **en fazla yüzde 30'u** uzaktan öğretimle verilebilir. Bu hüküm 14.09.2022 tarihli değişiklikle bugünkü hâlini almıştır.
- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5-i maddesinde sayılan dersler uzaktan öğretim yöntemiyle verilebilir.
- Yükseköğretim kurumları, derslerin **karma (harmanlanmış) öğretime** uygun yapılandırılması için yüz yüze yürütülen derslerde de ödev, tartışma, ders notu ve değerlendirmelerin uzaktan eğitim teknolojileriyle yapılabilmesine yönelik altyapı ve eğitim desteği sağlar.

Eski haberlerde farklı oranlara rastlayabilirsiniz; güncel oranı her zaman YÖK'ün yayımladığı son metinden kontrol etmek gerekir.

Eleştiriler ve sınırlılıklar

Kavramın kendisi tartışmalıdır. Oliver ve Trigwell, yaygın kullanılmasına rağmen "harmanlanmış öğrenme" terimine karşı çıkar. Birinci gerekçeleri, "harmanlama" fikrinin ya teknolojiyle öğrenme bağlamında şüpheli ikiliklere dayanması ya da ayırt edici bir kavram olmaktan çıkıp amaçsız kalmasıdır. İkinci gerekçeleri, harmanlanan şeyin öğrenenin bakış açısından **öğrenme değil, öğretim biçimleri** olmasıdır. Yazarlar yine de kavramı kurtarmaya çalışır ve harmanlanmış öğrenmeye atfedilen kazanımların varyasyon kuramıyla açıklanabileceğini önerir.^[16]

Tanım belirsizliği bulguları bulanıklaştırır. Tanımlar belirsiz olduğu için çok farklı ortamlar aynı başlık altında karşılaştırılır. Dziuban ve arkadaşları, Means ve arkadaşlarının meta-analizindeki çalışmalarda öğrenme yönetim sisteminden bilgisayar laboratuvarına, elektronik portfolyodan e-postaya kadar çok farklı harmanlama tekniklerinin bir arada olduğunu gösterdi.^[1] Türkiye'deki çalışmaların çoğunda modelin belirtilmemesi de aynı sorunu büyütür.^[5]

Olumlu sonuçlar eklere bağlı olabilir. Yukarıda gördüğümüz gibi, harmanlanmış derslere verilen ek süre, kaynak ve etkileşim, üstünlüğün bir kısmını ya da tamamını açıklayabilir.^[8] Sınıf süresi gerçekten azaltıldığında fark kaybolur.^[1]

Seçim yanlılığı. Esnek, sınıf süresi azaltılmış programlar, işi ya da ailevi yükleri olan ve öz düzenleme becerisi daha yüksek öğrencileri çekebilir. Bu kişilik özelliği öğrenme çıktılarını olumlu etkilediği için, karşılaştırmalı çalışmalarda harmanlanmış grubun baştan avantajlı olma olasılığı vardır.^[1]

Maliyet varsayımı kanıtlanmış değil. Verimlilik, harmanlanmış öğrenmenin sık dile getirilen gerekçelerindendir; ama maliyet etkinliğine dair analizler azdır ve bazıları maliyetin geleneksel biçimden bile yüksek olabileceğini gösterir.^[1] Öğretmen tarafında da yük artabilir.^[14]

Küçük ve kısa çalışmalar. Türkiye'deki çalışmaların örneklemeleri çoğunlukla küçüktür;^[5] yukarıdaki örneklerden biri yalnızca 8 hafta sürmüştür.^[13] Tek bir çalışmada bulunan olumlu sonucu genellemek için daha geniş ve uzun süreli araştırmalara ihtiyaç vardır.

Harmanlanmış bir ders nasıl tasarlanır?

Araştırmalar harmanlanmış öğrenmenin kendiliğinden işe yaramadığını, etkisinin tasarıma bağlı olduğunu gösteriyor.^[1] Bu nedenle aşağıdaki öneriler bir reçete değil, tasarım sırasında sorulacak sorulardır.

1. **Önce neyi harmanlayacağınıza karar verin.** So ve Bonk'un soruları iyi bir başlangıçtır: Etkileşimin hangi kısmı yüz yüze, hangi kısmı çevrim içi olmalı? Hangi aşamada hangisi kullanılmalı? İkisi öğrenmeyi en iyi destekleyecek biçimde nasıl birleştirilmeli?^[1]
2. **Çevrim içi kısım gerçekten öğretim sunsun.** Yalnızca dosya paylaşmak ya da ödev toplamak dersi harmanlanmış yapmaz. Çevrim içi bölüm içerik ve öğretim sunmalı, öğrenciye zaman, yer, yol ya da hız üzerinde bir miktar denetim vermelidir.^[3]
3. **Üstüne eklemeyin, yerine koyun.** Çevrim içi etkinlikler yüz yüze dersin üstüne eklenirse iş yükü artar ve "bir buçuk ders" sendromu ortaya çıkar.^[1]
4. **Kısa sınavları kullanın.** Spanjers ve arkadaşlarının meta-analizinde kısa sınavların kullanılması, harmanlanmış öğrenmenin hem etkililiğini hem de çekiciliğini olumlu yönde etkileyen bir etkendi.^[1]
5. **Etkileşimi tasarlayın.** Öğretmenin çevrim içi ortamda da var olması, öğrenci, öğretmen ve içerik arasındaki etkileşim ve çevrim içi ile yüz yüze etkinlikler arasında bilinçli bağlantılar kurulması özellikle önemlidir.^[1] Türkçe alan yazındaki öneri de öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen etkileşimini güçlendiren etkinliklere yer verilmesi yönündedir.^[15]
6. **Modeli açıkça yazın.** Bir araştırma ya da ders planı hazırlıyorsanız hangi modeli kullandığınızı ve bütünleştirmenin nasıl yapıldığını ayrıntılı anlatın.^[5]

Bu tasarım kararları, öğretmen adaylarının [Öğretim teknolojileri dersi](#) kapsamında da sıkça çalıştığı konulardır.

Sonuç

Harmanlanmış öğrenme, yüz yüze öğretimle çevrim içi öğrenmenin özenle bütünleştirilmesidir ve rotasyon, esnek, seçimli ve zenginleştirilmiş sanal gibi farklı modellerle uygulanır.^{[2][3]} Erken meta-analizler yüz yüze öğretime göre küçük ile orta arası bir üstünlük buldu; ancak sınıf süresinin gerçekten azaltıldığı çalışmalarla sınırlanan analizde sonuçlar eşdeğer çıktı.^{[10][1]} Bu, harmanlanmış öğrenmenin işe yaramadığı anlamına gelmez: sınıf süresinin önemli bir kısmı çevrim içine aktarıldığında ortalamada öğrenme kaybı görülmemesi, esneklik isteyen öğrenciler için değerli bir sonuçtur. Ama harmanlanmış öğrenme kendi başına bir iyileştirme değildir; sonucu belirleyen, neyin neden harmanlandığı ve dersin nasıl tasarlandığıdır.

Özet

- Harmanlanmış öğrenme, yüz yüze öğretimle çevrim içi öğrenmenin **özenle bütünleştirilmesidir**. Yalnızca teknoloji kullanmak yetmez: içerik ve öğretimin bir kısmı gerçekten çevrim içi sunulmalı, öğrenci zaman, yer, yol ya da hız üzerinde bir miktar söz sahibi olmalıdır.
- Yaygın sınıflama dört model sayar: **rotasyon, esnek, kendi harmanını yapma** (seçimli) ve **zenginleştirilmiş sanal** model. Ters yüz sınıf, rotasyon modelinin bir alt türüdür.
- Erken meta-analizler harmanlanmış öğrenmenin yüz yüze öğretime göre **küçük ile orta arası** bir üstünlüğü olduğunu buldu (g yaklaşık 0,33-0,39). Ancak bu çalışmalarda harmanlanmış derslere

çoğu zaman ek süre ve kaynak da verilmişti.

- Sınıf süresinin gerçekten yüzde 30-79 oranında azaltıldığı çalışmalarla sınırlanan bir meta-analizde fark **anlamli çıkmadı**: öğrenme çıktıları yüz yüze derslerle eşdeğerti.
- YÖK'ün güncel usul ve esaslarına göre örgün programlarda her yarıyıldaki derslerin AKTS kredisine göre **en fazla yüzde 30'u** uzaktan öğretimle verilebilir. Türkiye'deki harmanlanmış öğrenme çalışmalarının çoğunda ise hangi modelin kullanıldığı belirtilmiyor.

Sık sorulan sorular

Harmanlanmış öğrenme nedir?

Harmanlanmış öğrenme, yüz yüze sınıf deneyimleriyle çevrim içi öğrenme deneyimlerinin özenle bütünleştirildiği bir öğretim yaklaşımıdır. Uluslararası alan yazında blended learning, hybrid learning ya da mixed learning olarak geçer; Türkçede harmanlanmış, hibrit ya da karma öğrenme de denir. Bir dersin harmanlanmış sayılması için içerik ve öğretimin bir kısmının gerçekten çevrim içi sunulması gerekir; yalnızca akıllı tahta ya da dijital ders kitabı kullanmak yetmez.

Harmanlanmış öğrenme modelleri nelerdir?

En yaygın sınıflama, Staker ve Horn'un dört modelidir: rotasyon modeli (istasyon rotasyonu, laboratuvar rotasyonu, ters yüz sınıf ve bireysel rotasyon alt türleriyle), esnek model, kendi harmanını yapma modeli (sonraki sınıflamalarda seçimli model ya da à la carte) ve zenginleştirilmiş sanal model.

Harmanlanmış öğrenmede rotasyon modelinde rotasyona uğrayan unsurlar nelerdir?

Rotasyon modelinde öğrenciler bir ders içinde, sabit bir programa göre ya da öğretmenin kararıyla öğrenme biçimleri arasında döner. Bu biçimlerden en az biri çevrim içi öğrenmedir; diğerleri küçük grup ya da tüm sınıf öğretimi, grup projeleri, bireysel rehberlik ve kâğıt kalem ödevleri olabilir. Laboratuvar rotasyonunda ayrıca mekân değişir: öğrenciler sınıftan çevrim içi çalışılan bir öğrenme laboratuvarına geçer.

Harmanlanmış öğrenme ile ters yüz öğrenme arasındaki fark nedir?

Harmanlanmış öğrenme, yüz yüze ve çevrim içi öğrenmeyi birleştiren genel çerçevedir. Ters yüz sınıf ise bu çerçevenin içinde, rotasyon modelinin bir alt türüdür: içerik ve öğretim çoğunlukla evde çevrim içi sunulur, okuldaki süre öğretmen rehberliğinde uygulama ve projelere ayrılır. Yani her ters yüz sınıf harmanlanmış bir derstir, ama her harmanlanmış ders ters yüz sınıf değildir.

Harmanlanmış öğrenme başarıyı artırır mı?

Erken meta-analizler yüz yüze öğretime göre küçük ile orta arası bir üstünlük buldu. Ancak bu çalışmalarda harmanlanmış derslere çoğu zaman ek süre, kaynak ve etkileşim de eklenmişti. Sınıf süresinin gerçekten azaltıldığı çalışmalarla sınırlanan 2021 tarihli bir meta-analizde ise fark anlamlı çıkmadı; sonuçlar eşdeğerti. Kısacası harmanlanmış öğrenme başarıyı kendiliğinden artırmaz, etkisi dersin nasıl tasarlandığına bağlıdır.

Hibrit eğitim ile harmanlanmış öğrenme aynı şey mi?

Alan yazında çoğunlukla aynı anlamda kullanılırlar; hibrit öğrenme ve karma öğrenme, harmanlanmış öğrenmenin Türkçedeki diğer karşılıklarıdır. YÖK de mevzuatında karma (harmanlanmış) öğretim ifadesini kullanır. Bazı yazarlar ise bir dersin harmanlanmış sayılması için içeriğin yüzde 30 ile 79'unun çevrim içi sunulması gibi daha dar ölçütler kullanır.

Kaynaklar

- 1 Müller, C. ve Mildenberger, T. (2021). *Facilitating flexible learning by replacing classroom time with an online learning environment: A systematic review of blended learning in higher education*. Educational Research Review, 34, 100394.
- 2 Garrison, D. R. ve Kanuka, H. (2004). *Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education*. The Internet and Higher Education, 7(2), 95–105.
- 3 Staker, H. ve Horn, M. B. (2012). *Classifying K–12 blended learning*. Innosight Institute.
- 4 Yılmaz, Ö. (2017). *Fen öğretiminde harmanlanmış öğrenme: Genel kimya dersi laboratuvar uygulaması*. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 72–85.
- 5 Kahraman, B. ve Kaya, O. N. (2021). *Fen eğitimi alanında yapılmış harmanlanmış öğrenme çalışmalarına yönelik tematik içerik analizi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36(3), 509–526.
- 6 Türk Dil Kurumu (2026). *Güncel Türkçe Sözlük: karma eğitim*.
- 7 Yükseköğretim Kurulu (2022). *Yükseköğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar*. YÖK Eğitim-Öğretim Dairesi.
- 8 Means, B., Toyama, Y., Murphy, R. ve Baki, M. (2013). *The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of the empirical literature*. Teachers College Record, 115(3), 1–47.
- 9 Bernard, R. M., Borokhovski, E., Schmid, R. F., Tamim, R. M. ve Abrami, P. C. (2014). *A meta-analysis of blended learning and technology use in higher education: From the general to the applied*. Journal of Computing in Higher Education, 26(1), 87–122.
- 10 Vo, H. M., Zhu, C. ve Diep, N. A. (2017). *The effect of blended learning on student performance at course-level in higher education: A meta-analysis*. Studies in Educational Evaluation, 53, 17–28.
- 11 Dziuban, C., Graham, C. R., Moskal, P. D., Norberg, A. ve Sicilia, N. (2018). *Blended learning: The new normal and emerging technologies*. International Journal of Educational Technology in Higher Education, 15, 3.
- 12 Uluyol, Ç. ve Karadeniz, Ş. (2009). *Bir harmanlanmış öğrenme ortamı örneği, öğrenci başarısı ve görüşleri*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(1), 60–84.
- 13 Balaman, F. ve Tüysüz, C. (2011). *Harmanlanmış öğrenme modelinin 7. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersindeki başarılarına, tutumlarına ve motivasyonlarına etkisinin incelenmesi*. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(4), 75–90.
- 14 Deveci Topal, A. ve Ocak, M. A. (2014). *Harmanlanmış öğrenme ortamı ile hazırlanan anatomi dersinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi*. Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 4(1), 48–62.
- 15 Çırak, S. (2017). *Bir harmanlanmış öğrenme deneyimi*. İlköğretim Online, 16(2), 860–886.
- 16 Oliver, M. ve Trigwell, K. (2005). *Can 'blended learning' be redeemed?*. E-Learning and Digital Media, 2(1), 17–26.

Atıf

BÖTE Editör Ekibi. (2026, 27 Eylül). Harmanlanmış öğrenme nedir? Modelleri, örnekleri, etkisi. *BÖTE Blog*. <https://bote.web.tr/blog/harmanlanmis-ogrenme-nedir>

Bu belge hakkında. Bu PDF, bote.web.tr'deki [Harmanlanmış Öğrenme Nedir? Modelleri, Örnekleri, Etkisi](#) yazısının BT-054 kodlu belgesinin 1.0 sürümüdür.

Sürüm geçmişi ve değişiklikler: bote.web.tr/d/bt-054. Güncel sürümü ve bütün yazıların PDF'lerini bote.web.tr/pdf adresinde bulabilirsiniz. Elinizdeki dosyanın bizim yayımladığımız sürümle birebir aynı olup olmadığını bote.web.tr/d adresinde denetleyebilirsiniz; dosya cihazınızdan dışarı gönderilmez.

© 2026 bote.web.tr · Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

PDF merkezi

BÖTE bölümü, eğitim fakültesi ve öğretmenlik üzerine ücretsiz, kaynaklı yazılar. Bu belgenin güncel hâli ve çok daha fazlası sitede.

Blog yazıları

Eğitim teknolojileri, kuramlar ve öğretmenlik

bote.web.tr/blog

PDF merkezi

Güncel PDF'ler, sürüm geçmişi ve doğrulama

bote.web.tr/pdf

BÖTE hakkında

Bölümün tarihi, amacı ve fakültedeki yeri

bote.web.tr/about

Müfredat

Dört yıllık ders programı ve dersler

bote.web.tr/curriculum

Mezunlar ve meslek

Mezunların çalıştığı alanlar ve unvanlar

bote.web.tr/graduation

Belge doğrulama

PDF'inizin güncel ve özgün olduğunu denetleyin

bote.web.tr/d

Üniversite topluluklarını, etkinlikleri ve şirketleri tek uygulamada buluşturan ücretsiz kampüs platformu.

- **Dijital portföy**
Katıldığınız etkinlikleri ve sertifikalarını uniconnectly.com/@kullaniciadi adresinde herkese açık sergile
- **Sertifikalar**
Platformda verilen sertifikalar doğrulanmış işaretli, edu.tr e-postan onaylı
- **Topluluklar ve etkinlikler**
Üniversitelerdeki toplulukları ve takvimi tek ekranda gör, başvurulmuş etkinliklere katıl
- **Doğrulanabilir katılım**
QR ile giriş yaptığınız etkinlikler portföyünde doğrulanmış listelenir
- **Anlık fırsatlar**
Staj, iş ve burs duyuruları akışına düşer
- **Üye kartı indirimleri**
Takip ettiğiniz toplulukların anlaşmalı işletme indirimlerinden yararlan

Ücretsiz keşfet

QR kodu okutun ya da uniconnectly.com adresine girin.

Diğer yapımlarımız

UniConnectly gibi bunlar da bizim yapımlarımız. Bu belgeyi ücretsiz sunuyoruz; yapımlarımızı keşfetmeniz ve çevrenizle paylaşmanız, bu çalışmalarını sürdürmemiz için en büyük destektir.

ahmetcelen.com.tr

Üniversite ve kamu sınavlarına ücretsiz matematik: konu anlatımları ve PDF'leri, çıkmış sorular ve sınav geri sayımları.

ahmetcelen.com.tr

Hayvanseverlerin sosyal medyası ve veteriner akıllı klinik yönetim uygulaması.

veterito.com